

Spomin na povodenj v Železni Kapli.

V. Steska — Ljubljana.

Železna Kapla je trg na Koroškem na severni strani Kamniških planin, ob cesti, ki vodi iz Kranja čez Jezersko in Belo dalje. Ime Kapla je izvajati od cerkve, ki se je v stari dobi imenovala kapela; ko pa je naglas prestopil na prvi zlog, je v drugem zlogu postal e neslišen in se sedaj več ne piše. Pisava z j je torej napačna. Pridevek Železna je dobila Kapla šele v novejšem času, ko se je trg zelo industrijaliziral. Prej so na zemljevidih pisali Slovenska Kapla (Windsich Kappel). Nemcem pa to ni ugajalo, zato so ime spremenili v Železno Kaplo (Eisenkappel).

V Železni Kapli obhaja ljudstvo vsako leto pred Svečnico, torej 1. februarja, čuden sprevod. Mladina si že več dni poprej pripravlja čolničke in ladjice, ki jih izdeluje iz papirja ali iz lesa. Velikost je različna. Nekatere ladjice so prav lično delo. V te čolničke in ladjice postavijo svečke. Ko se omenjenega dne zvečeri, navadno ob pol šestih, se začne zbirati mladina na spodnjem koncu trga in gre s čolnički in ladjicami, v katerih so že sveče prižgane, proti gornjemu koncu trga in dalje v sprevodu ter navdušeno prepeva: „Ante pante popolore-Koclje vrate cvilijore“. Ko pridejo do Bele, kjer se Lepen vanjo izliva, se sprevod ustavi in mladina začne spuščati v vodo svoje čolničke in ladjice s svečami vred ter gleda, kako plavajo navzdol. Kdor ima lepšo ladjico, pa je ne spusti v vodo, ampak jo nese nazaj, da jo porabi drugo leto ob sprevodu.

Kaj pomeni ta sprevod!

Ustno izročilo pravi, da je bila pred več ko sto leti v Železni Kapli povodenj. Poplave v Železni Kapli sicer niso redke, saj se ondi steka pet voda. Bela srejska na levem bregu Obirsko, na desnem pa Lobnik, Lepen in Remšenik. Nenavadna pa je bila povodenj v omenjeni dobi. Vode so tako narasle, da so poplavile ves trg in je voda pridrla celo v župno cerkev. V tej stiski so se tržani zaobljubili, da bodo spomin na to povodenj obhajali vsako leto na obletnico t.j. zvečer

pred Svečnico. To so spolnjevali do cesarja Jožefa II., ki je sprevide prepovedal. Mladini pa so se bili ti sprevidi tako priljubili, da jih ni mogla opustiti. Čeprav duhovščina ni smela več sodelovati, je mladina sama obhajala ta sprevid in ga obhaja še vedno.

Prej so duhovniki ob sprevidu poleg drugih pesmi peli tudi Simeonovo pesem: „zdaj odpuščaš, Gospod, svojega služabnika po svoji besedi v miru; zakaj videle so moje oči tvoje zveličanje, ki si ga pripravil pred obličjem vseh narodov: luč v razsvetljenje poganov in slavo Izraela, tvojega ljudstva. „Tako je govoril stari Simeon, ko je sprejel v templu Jezusa, ki sta ga 40. dan po rojstvu prinesla Marija in Jožef v tempel. To pesem so peli v Železni Kapli radi Svečnice, ki se obhaja prihodnjega dne. Ko se pa duhovniki niso smeli več udeleževati sprevida, je mladina, ki je še znala latinsko besedilo te pesmice na pamet, prepevala sama. Kmalu pa so besedilo pozabili in peli mesto pravega besedila neki zmaličeni ostanek. Tako je nastalo iz „ante faciem populorum“ — ante pante popolore. Drugo vrsto: Koclje vrate cvilijore pa je dostavil kak porednež. V bližini cerkve je starodavna hiša Kocljeva. Mogoče je res, da so tedaj vrata škripala (cvilila), porednež pa je to porabil in vstavil v otroško pesem. Sedanja duhovščina se trudi, da bi se zopet pelo pravilno besedilo.

Gotovo so imeli ali pa še imajo vsaj podobne navade tudi po drugih krajih. Tako n. pr. spuščajo luči v hišicah ali cerkvicah po Bistrici v Trziču pred godom Sv. Gregorja. Kakor je znano je sv. Gregor prvi kmečki pomladanski dan, zato so tudi obrtniki ta dan delali le ob dnevni svetlobi, dan poprej pa še pri luči. To spremembo so praznovali v Trziču na omenjeni način, da so luč poslali po vodi. Kdo se tu ne spomni na Prešernove besede: Moj up je šel po vodi. v Ljubljani pa so to spremembo dela pri luči drugače praznovali, namreč s slovesno večerjo. To večerjo so nemško imenovali Lichtpratrel, torej pečenko, ki so jo uživali zadnji dan, ko so spomladi še delali ob luči.

Zusammenfassung.

In Eisenkappel in Kärnten wird alljährlich am Vorabende des Lichtmeßfestes eine eigenartige Kinderprozession abgehalten. Beim Ave-Maria Läuten versammeln sich die Kinder und ziehen prozessionsweise durch den Markt bis zum Flusse mit aus Papicr oder Holz gemachten Schiffchen und einer Kerze darin und singen: Ante pante popolore-Koclje vrate cvilijore, Beim Fluß angekommen lassen sie die Schiffchen ins Wasser und schauen ihnen nach, bis sie verschwinden.

Was soll das bedeuten? Vor vielen Jahren war im Markte eine grosse Überschwemmung. Das Wasser stand sogar in der Kirche sehr hoch. In dieser

bedrängten Lage gelobten die Bewohner von Eisenkappel, dass sie alljährlich am Vorabende des Lichtmeßfestes eine Prozession abhalten werden, damit dieses Unglück sie nicht mehr treffe. Dies führten sie aus und sangen bei dieser Gelegenheit das Loblied Simeons: *Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace, quod parasti ante faciem omnium populorum: lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israel.* „Nun entlässt du deinen Diener, Herr, nach deinem Worte im Frieden, weil meine Augen gesehen haben das Heil, welches Du bereitet hast vor dem Antlitz aller Völker, das Licht zur Erleuchtung der Heiden und zum Ruhm deines Volkes Israel).

Während der Regierung Joseph II wurde diese Prozession verboten, die Jugend aber ließ sich diese liebgewonnene Prozession nicht nehmen und veranstaltete sie selber. Den Text des Lobliedes *Nunc dimittis* hat sie vergessen und bildete aus „*ante faciem omnium populorum*“ den verballhornten Text *Ante pante popolore-Koclje-vrate cvilijore*, letztere Worte mit Anspielung an das älteste Haus im Markte, dessen Haustor wahrscheinlich wirklich geknarrt hat.